

ROZDZIAŁ 11 WIELKOŚĆ PRÓBY

O SONDAŻACH

Jesienią 2001 r., na łamach „Rzeczpospolitej”, miała miejsce polemika między socjologiem i politologiem Włodzimierzem Petroffem a prezesem zarządu TNS OBOP Andrzejem Olszewskim. Jej tematem była wiarygodność sondaży przedwyborczych. W. Petroff bardzo krytycznie odniósł się do wyników sondaży przeprowadzonych w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Jego zdaniem, błędy w szacowaniu poparcia dla poszczególnych ugrupowań politycznych czy szacowaniu frekwencji wyborczej są tak duże, że służą jedynie manipulacji społeczeństwem.

W poniższej tabeli znajdują się wyniki wyborów podane przez PKW, wyniki sondaży przedwyborczych kilku firm badawczych (kolumna A) oraz błędy w szacowaniu poparcia (kolumna B). W ostatniej kolumnie – C, zamieszczono sumę błędów, przy czym każdy wynik traktowano jak liczbę dodatnią (tab. 11.1).

Tabela 11.1. Porównanie oficjalnych wyników wyborów z wynikami sondaży przedwyborczych

Ugrupowanie	SLD-UP		PSL		PO		PIS		AWSP		UW		LPR		Samoobrona		C
Wyniki PKW	41,0		9,0		12,7		9,5		5,6		3,1		7,9		10,2		
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	
Pentor 15-16IX 01	51	+10, 0	7	-2,0	13	-0,3	9	-0,5	4	-1,6	3	-0,1	4	-3,9	8	-2,2	20,6
Demoskop 7-10 IX 01	48	+7,0	11	+2, 0	15	+2, 3	6	-3,5	6	+0,4	5	+1, 9	3	-4,9	4	-6,2	28,2
OBOP 13-14 IX 01	48	+7,0	11	+2, 0	14	+1, 3	8	-1,5	7	+1,4	2	-1,1	5	-2,9	5	-5,2	22,4
CBOS 13-16 IX 01	50	+9,0	9	0	13	+0, 3	9	-0,5	5	-0,6	3	+0, 1	5	-1,9	6	-4,2	17,6
PBS 15 IX 01	47	+6,0	10	+1, 0	15	+2, 3	6	-3,0	5	-0,6	3	-0,1	4	-3,9	8	-2,2	19,1

Źródło: na podstawie opracowania W. Petroffa.

Spośród wielu poruszanych kwestii, część dotyczyła doboru próby. Firmy badawcze, zdaniem W. Petroffa, nie podają informacji o próbie, jaką zakładały, ale jaką udało im się zrealizować. Innym zarzutem jest niedokładność wyników. We wszystkich sondażach

zawyżono poparcie dla SLD-UP, a zaniżono poparcie dla LPR i Samoobrony. Błąd często przekracza 3%, co zdaniem autora jest wynikiem niedopuszczalnym.

Na artykuł W. Petroffa odpowiedział prezes zarządu TNS OBOP – Andrzej Olszewski. Stwierdził, że nie można przeceniać znaczenia sondaży, a wynik, jaki uzyskano, jest odzwierciedleniem sytuacji w danym momencie. Wielu respondentów do końca nie ma ukształtowanych preferencji wyborczych i dlatego w dniu wyborów mogą być one odmienne od tych z tygodnia przed wyborami. Jeśli chodzi o informacje o próbie, to A. Olszewski podkreślił, że były one udostępniane wszystkim zainteresowanym na życzenie. Zarzucił natomiast W. Petroffowi, że ten posłużył się danymi, które stawiają OBOP w niekorzystnym świetle. Powinien bowiem posłużyć się danymi najświeższymi (tab. 11.2). A. Olszewski miał również wątpliwości, czy sumowanie błędów jest wiarygodnym wskaźnikiem trafności sondaży.

Tabela 11.2. Wyniki sondaży przedwyborczych OBOP z dn.18-20.09.2001 r.

Wyniki przedwyborcze OBOP			
Ugrupowania	18 IX 2001	19-20 IX 2001	Wynik wyborów
SLD-UP	43	46	41,0
PO	15	14	12,7
Samoobrona	9	9	10,2
PiS	7	7	9,5
PSL	12	11	9,0
LPR	5	5	7,9
AWSP	4	5	5,6
UW	4	3	3,1
Suma odchyłeń	16,4	15,6	

Źródło: opracowano na podstawie:

W. Petroff, *Sztuka przewidywania czy manipulacji*, „Rzeczpospolita” z dn. 23.10.2001 r.;

A. Olszewski, *Kto manipuluje opinią publiczną*, „Rzeczpospolita” z dn. 28.11.2001 r.